

Cieľom článku je z nadhľadu podať stručný prehľad Biblie

Keď sa obrátíme k Pánovi a stretneme sa s Bibliou prvýkrát, názvy kníh nám toho veľa nehovoria, lebo ešte nevieme, čo je v nich napísané. Apoštol Pavol píše: *„lebo všetko, čo je tam prv napísané, je napísané na naše poučenie, aby sme mali skrze trpezlivosť a skrze potešenie písom nádej*

“ (Rímskym 15:4). Teda každá jedna biblická kniha, ako Starého, tak analogicky aj Nového zákona, má pre Božie dieťa zámer - aplikované kristocentrické poučenia, ktoré vedú k získaniu a zostávaniu v skutočnej nádeji.

Nádej je očakávanie toho, čo Boh sľúbil. Je závislá od viery. Pravú nádej potrebujeme podobne tak, ako ju potrebuje pútnik v cudzej krajine na neľahkej ceste domov. Tým, že budeme pozeráť práve do Písom, Boh nás bude potešovať v nádeji.

Teda v Biblii sa nachádzajú knihy, ktoré sú určené pre nás, a ktoré majú mať veľký dopad na naše životy. Tieto knihy nie sú náhodnou zbierkou. Sú to knihy, ktoré dal nebeský autor (2. Petra 1:21) a ktorý hovorí, že: „*nikdy nebolo proroctvo vynesené vôľou človeka, ...*“.

Teda učí, že Biblia nemá ľudský, ale božský pôvod. Pisatelia boli nesení/vedení/unášaní tak, ako je loď unášaná vetrom, aby pod Božím prozreteľným a cieleným konaním napísali presne to, a len to, čo sám Boh v knihách Biblie chcel mať zapísané. Toto sa nazýva inšpirácia. Výsledkom je 66 kníh Starého a Nového zákona. Preto sú tieto Písma neomylné.

Náš nadhľad začnime faktom, že celá Biblia sa sústreďuje okolo Pána Ježiša Krista. Kontext verša Rímskym 15:4, o láske medzi veriacimi, je odvodený od Kristovej lásky vziať na seba hanenia haniacich Boha. Keď Pán Ježiš po vzkriesení kráčal do Emaus, vykladal učeníkom, čo kde vo *všetkých písmach* je napísané o ňom: „*A započnúc od Mojžiša a od všetkých prorokov vykladal im, čo kde vo všetkých písmach je napísané o ňom*“ (Lukáš 24:27). Teda systematicky vo všetkých starozmluvných Písmach je o Spasiteľovi priamo, alebo menej priamo, niečo napísané. Starozmluvné písma smerujú hľadiť dopredu s očakávaním na Neho.

Nová zmluva upriamuje hľadiť na neho naspäť. To, čo urobil pre nás, je opísané v Evanjeliách. O prvom ovocí Jeho diela čítame v Skutkoch a o tom, čo toto dielo znamená pre nás dnes, je vysvetlené v epištolách.

Kniha Skutkov – to sú činy nášho Pána cez apoštolov, skrze Svätého Ducha. Je v nej opísaný vzkriesený Pán v nebesiach sediaci pri Otcovi, ktorý aj naďalej koná svoje dielo. Zošle Svätého Ducha, aby zaodial mocou z výsosti apoštolov a cirkev, a potom rozširuje svoje kráľovstvo ďalej po celej Zemi. Odvtedy, ako Pán zomrel na kríži a vstal z mŕtvych, náš svet už nie je ten istý.

Všetky listy (epištoly) sú založené na jedinom fakte, a to, že Kristus prišiel, zomrel, vstal a teraz žije, priťahuje k sebe hriešnikov, obracia ich a tí vytvárajú zbory, ktoré sa učia s Ním, skrze Neho a pre Neho žiť bez ohľadu na to, čím prechádzajú. Učia nás, ako vierou brať úžitok zo Spasiteľa.

Potom nasleduje posledná kniha - *Zjavenie Jána*, v ktorej zjavuje svojim služobníkom, čo sa má onedlho stať s cieľom povzbudiť cirkev vo vytrvaní vo viere. Začína opisom toho, čo sa deje v siedmich zboroch Malej Ázie (kapitola 2 a 3) a toho, čo sa deje v nebi, kde je Boh je ohromne uctievaný (kapitola 4 a 5). Potom nasleduje niekoľko paralelných „filmov“ budúcej histórie až po koniec. Každý z nich vykresľuje históriu a zápas Cirkvi z rozličných uhlov pohľadu. To všetko na povzbudenie veriacich. Potrebujeme mať pred očami perspektívu Zjavenia Jána.

Stará zmluva ukazuje na osobu Pána Ježiša Krista a na to, čo prinesie jeho dielo. Ukazuje, že príde Mesiáš a z tohto Mesiáša budú požehnané všetky národy Zeme. Nový zákon ukazuje, ako sa to naplňuje. V Starom zákone máme Nový zákon predstavený ako kvet ešte v puku.

V Novom zákone máme Starý zákon už ako plne rozvinutý kvet. Posolstvo je rovnaké, stav človeka je rovnaký, Spasiteľ je rovnaký, cesta spasenia je rovnaká, a predsa Starý zákon je očakávanie a Nový zákon je jeho slávne naplnenie.

Starý zákon je zvykom deliť na knihy historické, prorocké a vyučujúce. Akokoľvek sa nám môžu na prvý pohľad zdať zložité, predsa všetko sú to krásne knihy plné Krista.

Päť Mojžišových kníh poznáme aj pod označením **Pentateuch**. V Genezis nachádzame počiatky, rody alebo začiatky. Je v nich opis počiatkov tejto Zeme, vesmíru, ľudstva, počiatok Božích morálnych zákonov. Nájdeme tam počiatky manželstva, rodiny, počiatky civilizácie, počiatky kultúry. Nájdeme tam počiatky života vierou s Bohom. Nájdeme tam počiatky hriechu, smrti, Božích súdov. Knihy hovoria o tom, že sme padli a potrebujeme niekoho, kto nás dovedie do ďaleko lepšieho bodu, než v akom sme začali. Nachádzame v nich počiatok sľubov evanjelia a počiatok Božieho ľudu. Oznamujú, odkiaľ pochádza manželstvo, odkiaľ pochádza hriech, prečo potrebujeme Spasiteľa, odkiaľ pochádza myšlienka cesty spasenia, odkiaľ pochádza kultúra, hudobné nástroje a iné. Od čias Genezis pod slnkom nie je nič nové. Je preto nevyhnutné prijímať knihu Genezis doslovne a nebrať ju ako mýtus, pretože v nej nachádzame odpovede pre naše životy aj ako kresťania, ktoré nás usmerňujú na Pána Ježiša, usmerňujú nás, ako máme žiť.

Kým *Genesis* hovorí o vyvolení a povolaní Izraela, *Exodus* na ňu nadväzuje a hovorí o jeho vykúpení z otroctva, spod ťažkej ruky faraóna. Musí byť urobená platba. Kompletná doktrína a zástupnej obete, doktríny o potrebe vylatia krvi, očistenia a posvätenia, ku ktorému vykúpenie vedie – to všetko je v knihe *Exodus*.

Leviticus

ukazuje na cieľ vykúpenia - aby sme boli jeho ľud, zvláštny ľud, oddelený ľud, kráľovské kňazstvo. Boh je svätý a aj jeho ľud musí preto byť svätý. Peter cituje knihu *Leviticus* vtedy, keď nabáda cirkev k svätosti. Témou knihy *Leviticus* je posvätenie a svätosť.

Numeri

, je kniha o putovaní Izraelcov po púšti. O ich pádoch, o tom, ako sú Bohom vyzdvihnutí, o tom, ako tí, ktorí neveria, musia zahynúť a iba tí, ktorí veria, obstoja. Sú to lekcie o Božej výchove.

Deuteronomium

znamená druhý zákon, alebo druhotné slovo. Obsahuje obnovenie zmluvy pred vstupom Izraela

do zaslúbenej krajiny. Kniha je plná praktických lekcí o tom, ako byť oddaný Bohu, ako zmýšľať o Bohu, a ako chodiť s Ním.

Kniha **Jozuova** hovorí o tom, ako izraelský národ vstupuje do zaslúbenej zeme. Vo svojej dynamike a priebehu sa podobá na Skutky apoštolov. Mužovia viery stoja a idú vpred pod Kristovým velením až od konca. Idú ako tí, ktorí dôverujú Bohu a vybojujú veľké boje. Sem tam utrpia prehry a majú problémy, z ktorých sa ale poučia, hľadajú nanovo Pána a idú vpred. Kniha je dobrou príručkou k duchovnému boju.

Kniha Sudcov opisuje, ako smutne vyzerá náš život, keď nemáme Kráľa. Každý si robí to, čo je dobré v jeho vlastných očiach. Kniha ukazuje, že tendenciu úpadku nezvrátia ani najlepší sudcovia. Niet náhrady za Kráľa.

V **knihách Samuela** Boh Izraelu dáva kráľa podľa svojho srdca. Je to predzvesť iného kráľovstva a kráľa, ktorý má prísť z potomstva Dávidovho. **Knihy Kráľov a Knihy Kronické**

poukazujú na to, ako stále nie je obnovený podľa daného sľubu Dávidov trón. Duchovný úpadok rozdeleného kráľovstva nezvrátia natrvalo ani najzbožnejší králi a ojedinelé prebudenia. Prečo toľko kníh a toľko kapitol na túto tému? Prečo toľko prorokov? Preto, aby ľudia začali očakávať iného kráľa, ktorý má prísť, ktorý im bude vládnuť a zmení ich aj vnútorne – dá im nové srdcia, aby poslúchali a milovali Božiu vôľu. Sú to lekcie o tom, ako potrebujeme Kráľa, ktorý bude od Otca, ktorý nepominie, ktorého kráľovstvo bude večné, a tak ďalej.

Samozrejme v týchto knihách sa učíme aj mnohým iným lekciám. Učíme sa o prebudeníach, učíme sa lekcie o duchovnom úpadku a o tom, čo ho spôsobuje. Učíme sa o vplyve autorít v našom živote. Učíme sa o tom, ako môže jedna autorita priviesť k úpadku kompletne celý národ alebo Boží ľud, ale i o tom, že jeden zbožný mladík ho môže zreformovať. Je v nich ukázané, ako ten, kto sa podriadi Pánovi, môže pozdvihnúť všetok Boží ľud.

Kniha Rút sa zdá trochu iná od tých všetkých a predsa úžasným spôsobom poukazuje na Pána Ježiša. Opisuje pohanskú ženu, ktorá príčne vierou pod krídla Hospodinove, Boh Izraela sa k nej prizná a z jej potomstva príde Mesiáš. Úžasné povzbudenie, rovnaké ako pri neviestke *Ráchab*

. Máme v nich lekcie o tom, ako prichádzať k Bohu. O tom, ako tí, ktorí naozaj k nemu ľnú, nebudú odmietnutí.

Vráťme sa však k hlavnej línii. Izrael a Júda končia v exiloch. Ale Boh sa na nich rozpomenie lebo Dávidovská línia musí pokračovať. Po sedemdesiatich rokoch prichádza obnova pod Božím Duchom opísaná v knihách **Ezdráš** a **Nehemiáš**. Ak hľadáš princípy ako budovať cirkev Pána Ježiša, tak choď do Nehemiáša a Ezdráša, - to sú knihy, ktoré dávajú úžasné princípy. Sú to knihy, ktoré nás povzbudzujú a utrdzujú o tom, ako je Pán verný, keď mu ľudia naozaj slúžia verne a chcú konať jeho dielo podľa jeho Slova. Kniha

Ester

vyučuje, že za oponou dejín tohto sveta suverénne vládne Boh, hoci sa ani raz v celej knihe nevysloví Jeho meno.

Vyučujúce knihy Jób, Žalmy, Príslovia, Kazateľ a Pieseň Šalamúnova by sme nazvali viac poetické, ako historické. Učia nás, najmä formou piesní, formou rozhovorov, rozjímaní, poučení, lekcie do života. Kompletne sa v nádhernej plnosti, rovnováhe a prístupnosti dotýkajú našich kresťanských skúseností.

Žalmy

sú prekrásnou anatómiou ľudskej duše. Všetky naše kresťanské skúsenosti a stavy, ktoré sa v živote vyskytnú, nachádzame v knihe

Žalмов

nielen opísané, ale aj s predpísanou liečbou na ne. Kniha

Prísloví

je zoznam rôznych princípov pre náš život. Sú to knihy, ktoré nás učia múdrosti od Pána, ako si múdro počínať, ako pred Pánom múdro žiť. Kniha

Kazateľova

ukazuje ako hľadiť na čas nášho život tu na zemi a na jeho zmysel - dá sa tiež evanjelizačne použiť. Kniha

Pieseň Šalamúnova

je ľúbzná kniha, ktorá nádhernou formou alegórie vykresľuje vzťah Krista a jeho milovanej Cirkvi.

Knihy **prorokov** sú zoradené od **Izaiáša** po **Malachiáša**. Dajú sa rozdeliť do dvoch skupín – na tých, ktorí prorokovali pred exilom, a na tých, ktorí prorokovali po exile (resp. tiež aj v exile). Sú to proroci, ktorí prorokujú najmä Izraelu, teda severným kmeňom (napr. Izaiáš), a proroci, ktorí hovoria k Judovi (južnému kráľovstvu) alebo iným národom. Títo proroci sú Bohom poslaní a hovoria inšpirovanú, stopercentne pravdivú zvesť.

Aký úžitok si máme zobrať z prorockých kníh? Nuž, minimálne môžeme vedieť, že proroci väčšinou prichádzajú tam, kde je nejaký problém. Keď ľud nejakým spôsobom odpadne od Pána a potrebuje vedieť, v čom odpadol od Pána. Proroci sú poslaní Bohom, a od Boha majú neomylné inšpirované posolstvo, ktoré hovoria ľudu a volajú ho k pokániu. Ukazujú mu cestu pokánia a viery, a ako sa má vrátiť späť k svojmu Bohu. Keď dnes čítame prorocké knihy, tak vidíme, že poukazujú a odhaľujú mnohé hriechy a pomáhajú vidieť, čo v našich životoch nie je tak, ako má byť. Ale nielen to, že hovoria: robte pokánie, ale poukazujú na pokánie cez Pána

Ježiša Krista, pretože títo proroci ukazujú naňho, ako na toho, koho potrebujeme. Takže ani proroci nie sú od nás odtrhnutí.

Stará zmluva je plná potešení a poučení pre náš život. V jej centre stále žiari Pán Ježiš. Je o ľuďoch, ktorí hrešia, o ľuďoch, ktorí potrebujú Spasiteľa, rovnako ako je to aj v *Novej zmluve*. Je o ľuďoch, ktorým Boh poslal Spasiteľa a ktorí na to, že prišiel Spasiteľ, potrebujú odpovedať pokáním a vierou v evanjelium.

Biblia je nádherná, zmysluplná, vyvážená a vzácna kniha už len preto, že nám ju daroval Boh. Prináša úplnú pravdu a plné zjavenie toho, kto je Pán Ježiš Kristus a je dostatočná pre celý náš život. *Každé písmo vydýchnuté Bohom je užitočné na naprávanie, výchovné karhanie atď., k spravodlivosti, aby bol človek Boží dokonalý a ku každému dobrému skutku pripravený*. Môžeme ju celý život čítať a zistíme, že ešte z nej málo vieme, pretože je veľmi hlboká. Je to kniha, ktorú máme študovať, nad ktorou máme rozjímať, z ktorej budeme čerpať nádej a potešenie. Nebojme sa otvárať Bibliu a pamätať, že je to miesto, na ktorom nájdeme pre seba všetky odpovede a pomoc. Boh ju dal cirkvi ako učebnicu Svätého Ducha. Svätý Duch dnes nepridáva k Písmu nové zjavenie, ale ako svieca ho pre nás osvetľuje a učí nás aplikovať ho do našich životov. Je našou výsadou pokorne prosieť: „*otvor mi oči, aby som videl predivné veci z tvojho zákona*“ (Žalm 119) a s pokorným učenlivým duchom k nej pristupovať. Biblia je uzavretá obsahom i výpoveďou a úplne dostatočná pre Boží ľud.

Keď čítame Bibliu, nenechajme sa odradiť ťažšími miestami. Čítajme znovu a znovu. Pýtajme sa, ako to Boh mienil, ako príslušné miesto poukazuje na Pána Ježiša Krista, ako ukazuje na

mňa, ako ukazuje na môj život a Pán nám bude otvárať oči a vyučovať nás a my budeme duchovne rásť a viac poznávať nášho Boha.